

2025-11-03

Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetui

urk@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui

zmteiskt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

lrvkanceliarija@lrv.lt

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

bendrasisd@vrm.lt

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

post@socmin.lt

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

smmin@smsm.lt

**PASTABOS IR PASIŪLYMAI
DĖL ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 11, 26, 35, 41,
42, 43, 46, 50, 53, 58, 107 IR 141 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR.
XVP-690**

Asociacija „Investors' Forum“, susipažinusi su įstatymo projektu Nr. XVP-690, teikia šias pastabas ir pasiūlymus. „Investors' Forum“ palaiko projekto tikslus skatinti užsieniečių integraciją, tačiau siūlo užtikrinti proporcingumą, teisinį aiškumą ir atitikimą darbo rinkos realijoms.

Pasiūlymai apima šias sritis:

- (1) lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimo taikymo mechanizmą,
- (2) išimčių apimtį,
- (3) įsigaliojimo terminus ir
- (4) neformaliojo švietimo programų pripažinimą.

1. Dėl 26 straipsnio pakeitimo – lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimas

Įstatymo projekto 26 straipsnio 1 dalies 7 punktą nustato lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimą užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi ar turėjusiems jį per pastaruosius trejus metus, ir ne mažiau kaip penkerius metus gyvenusiems Lietuvoje per pastaruosius aštuonerius metus. Šis reikalavimas, nors ir siekia užtikrinti integraciją, turėtų būti taikomas proporcingai pagal darbo funkcijos pobūdį.

Atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2011/98 12 straipsnį ir Konstitucijos 29 straipsnį, siūlome įtvirtinti aiškų diferencijavimo kriterijų, kad reikalavimas būtų taikomas tik tiems užsieniečiams, kurių darbas tiesiogiai susijęs su klientų aptarnavimu ar bendravimu su visuomene. Tokiu būdu būtų įgyvendinamas proporcingumo principas, numatytas Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte.

Papildomai siūlome, kad tarp išimčių nuo lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimo būtų aiškiai nurodyti ir reziduojantys dėstytojai bei tarptautinių mokyklų mokytojai. Šių profesijų atstovai dažnai dirba tarptautinėje aplinkoje, todėl griežtas kalbos reikalavimas šiuo atveju nebūtų proporcingas ir galėtų riboti aukštos kvalifikacijos specialistų pritraukimą į Lietuvą.

1.1. Išimties gamybos ir transporto sektorių darbuotojams

Gamybos sektoriaus ir transporto darbuotojai paprastai neatlieka funkcijų, reikalaujančių tiesioginio bendravimo su klientais ar visuomene. Todėl siūlome projekto 26 straipsnį papildyti nauja 3⁵ dalimi:

„3⁵. Šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatytas lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimas netaikomas užsieniečiams, kurių darbo funkcijos nėra susijusios su tiesioginiu bendravimu su klientais, užsakovais ar visuomenės nariais žodžiu ar raštu, išskyrus atvejus, kai darbdavys pagrįstai reikalauja valstybinės kalbos mokėjimo pagal darbo pobūdį.“

1.2. Dėl investuotojų ir įmonių vadovų išimties

Siūlome projekto 3 straipsnio 3⁴ dalį papildyti nuoroda į 40 straipsnio 1 dalies 5 punktą, kad lietuvių kalbos mokėjimo reikalavimas netaikytų užsieniečiams, kurie yra investavę į Lietuvos Respublikoje registruotų įmonių kapitalą ir (ar) yra tokių įmonių vadovai. Tai užtikrintų investicinės aplinkos konkurencingumą ir atitiktų regioninę praktiką.

1.3. Dėl įsigaliojimo terminų

Siūlome atidėti įstatymo įsigaliojimą iki tol, kol bus priimti visi jį įgyvendinantys teisės aktai. Toks sprendimas užtikrintų teisinį tikrumą ir atitiktų Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punktą.

2. Dėl 46 straipsnio 4 dalies pakeitimo – užsienio studentų darbo laiko ribojimo iki 20 valandų per savaitę

Įstatymo projekto 7 straipsniu siūlomas pakeitimas, ribojantis užsienio studentų galimybę dirbti daugiau nei 20 valandų per savaitę, reikšmingai mažintų jų įsitraukimo į darbo rinką galimybes ir turėtų neigiamą poveikį Lietuvos konkurencingumui. Toks ribojimas kurtų fragmentišką studentų integracijos modelį – praktikos metu leidžiant dirbti pilnu etatu, tačiau vėliau verčiant mažinti darbo krūvį, kas apsunkintų verslo ir studentų bendradarbiavimą.

Šis pakeitimas paveiktų ne tik informacinių technologijų, bet ir kitų paklausių sričių – finansų, teisės, paslaugų centrų ir inžinerijos – studentus, kurie reikšmingai prisideda prie šalies ekonomikos. Galimybė dirbti daugiau nei 20 valandų per savaitę padeda jiems kaupti patirtį, išlaikyti save ir dažnai paskatina likti Lietuvoje po studijų, taip stiprinant vietos darbo rinką.

Pažymėtina, kad siūlomas ribojimas neturės jokios įtakos pavežėjams ar maisto pristatytojams, nes šie asmenys dirba pagal individualią veiklą, todėl tokie argumentai nėra pagrįsti faktais.

Atsižvelgiant į tai, „Investors' Forum“ siūlo atsisakyti šio ribojimo visiems studentams arba ribojimas galėtų būti taikomas tik pirmųjų ir antrųjų kursų studentams, o vyresniems leistina dirbti pilnu etatu. Suprantame, kad šiuo pakeitimu siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimo atvejams, tačiau siūlome labiau diferencijuotą požiūrį: trečio ir vyresnių kursų studentams, ypač paklausių specialybių (pvz., informacinių technologijų, inžinerijos, finansų) srityse, turėtų būti leidžiama dirbti be papildomų apribojimų. Siūlytume ribojimą taikyti tik pirmo ir antro kurso studentams, o ne visiems studijuojantiems. Toks sprendimas skatintų jų įsitraukimą į darbo rinką ir padėtų išlaikyti kvalifikuotus specialistus Lietuvoje.

3. Apibendrinimas

„Investors' Forum“ pritaria įstatymo projekto tikslui skatinti užsieniečių integraciją, tačiau siūlo užtikrinti, kad naujas reguliavimas būtų proporcingas, aiškus ir atitiktų darbo rinkos poreikius. Siūlome įtraukti „Investors' Forum“ pasiūlymus į tolimesnį projekto svarstymo procesą.

Pagarbiai,

Asociacijos Investors' Forum vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

